

พระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องที่ 2

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา

บทนำหน่วย

พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ
อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของ
วัฒนธรรม เอกลักษณ์ และมรดกของชาติ

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน
และการจัดระเบียบสังคม

หน้าหลัก

สารบัญ

1

พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้าง
ความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

หน้าหลัก

สารบัญ

พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สารานุกรม 6

สังคหวัตถุ 4

หน้าหลัก

สารบัญ

สารานุกรม 6

ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึงกัน ทำให้มีความเคารพช่วยเหลือและสามัคคีกัน

เมตตากายกรรม

การแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรทางกาย

เมตตาวจีกรรม

มีการกระทำทางวาจาที่แสดงออกถึง
ความปรารถนาดีต่อมิตร

เมตตามโนกรรม

การมีจิตใจปรารถนาดีกับมิตรประเทศ

หน้าหลัก

สารบัญ

สารานุกรม 6

สาธารณโกศล

การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น
หรือได้มาโดยชอบธรรมแก่มิตรประเทศ

ศีลสามัญญตา

มีหลักความประพฤติ (ศีล) เสมอ
กับมิตรประเทศ

ทิฏฐิสามัญญตา

มีความคิดเห็นตรงกับประเทศอื่น

หน้าหลัก

สารบัญ

เพิ่มเติม

สังคหวัตถุ 4

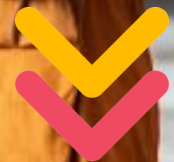
หลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น

ทาน

แปลว่า การให้
หมายถึง การ
ช่วยเหลือเกื้อหนุนต่อกัน

ปิยวาจา

แปลว่า มีวาจาอัน
เป็นที่รัก ได้แก่ การ
เจรจาด้วยถ้อยคำ
ไพเราะ อ่อนหวาน

อัถถจริยา

แปลว่า การ
ประพฤติตนให้เป็น
ประโยชน์แก่ผู้อื่น

สมานัตตตา

แปลว่า การวางตัวให้
เหมาะสมกับภาวะ
ของตน

หน้าหลัก

สารบัญ

2

พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐาน
ของวัฒนธรรม เอกลักษณ์
และมรดกของชาติ

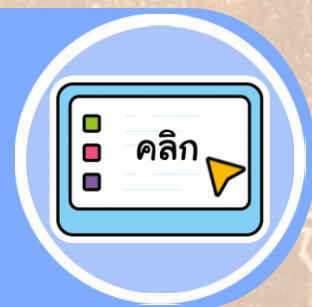
หน้าหลัก

สารบัญ

ภาษา

ศิลปะ

ประเพณี

จิตใจ

วัฒนธรรมทางด้านภาษาที่มีบ่อเกิดมาจาก
พระพุทธศาสนา เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงที่มีการเผยแพร่
พระพุทธศาสนาทั้งสองนิกายเข้ามาสู่ประเทศไทย

ประเทศไทยก็ได้นำทั้ง**ภาษาบาลี** และ**สันสกฤต**
มาใช้ร่วมกับภาษาไทยจนถึงปัจจุบัน เช่น คำว่า ศาสนา
ศีลธรรม ปัญญา ปรัชญา ตลอดจนชื่อคน ชื่อเมือง
ชื่อสถานที่ราชการ

หน้าหลัก

สารบัญ

ภาษา

ศิลปะ

ประเพณี

จิตใจ

ศิลปะ เช่น จิตรกรรม การเขียนภาพลวดลายไทย
ประติมากรรม การปั้น การแกะสลัก สถาปัตยกรรม
การออกแบบ การก่อสร้าง นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์
ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา หรือเกิดจาก
ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า พุทธศิลป์

หน้าหลัก

สารบัญ

เพิ่มเติม

ภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
สะท้อนวิถีชีวิตและประเพณีของคนไทย
ที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา

หน้าหลัก

สารบัญ

เพิ่มเติม

คำถาม

นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างวัฒนธรรมไทยที่มีรากฐานมา
จากพระพุทธศาสนา 1 วัฒนธรรม พร้อมอธิบายว่า
มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาอย่างไร

หน้าหลัก

สารบัญ

ภาษา

ศิลปะ

ประเพณี

จิตใจ

ประเพณี คือ แบบแผนที่ปฏิบัติสืบ
ต่อกันมาเป็นเวลานานจนเป็นเอกลักษณ์ของชาติ
ประเพณีของไทยส่วนมากมักสืบเนื่องมาจาก
พระพุทธศาสนา

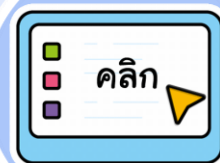
หน้าหลัก

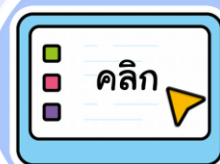
สารบัญ

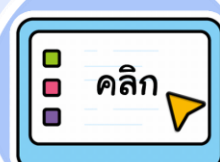
ภาษา

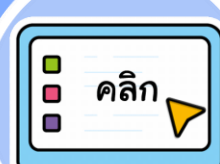
ศิลปะ

ประเพณี

จิตใจ

ความโอบอ้อมอารี คนไทยมักมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เมตตากรุณา ช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อน ไม่นิ่งดูดาย
แม้ศัตรูก็ยังช่วยเหลือให้ความอุปถัมภ์ รู้จักให้อภัยแก่ผู้อื่น

ความเคารพอ่อนน้อม เป็นนิสัยของคนไทยที่ได้รับ

การอบรมมาจากครอบครัว เช่น บุตรเคารพอ่อนน้อม
ต่อบิดามารดา ศิษย์เคารพ อ่อนน้อมต่อครูอาจารย์ ผู้น้อย
เคารพอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่

หน้าหลัก

สารบัญ

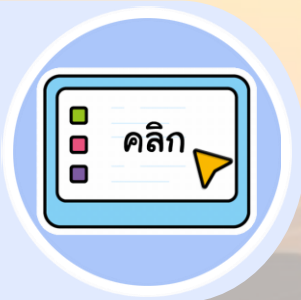
ภาษา

ศิลปะ

ประเพณี

จิตใจ

ความอดทน เป็นนิสัยที่ช่วยให้คนไทยสามารถก่อร่างสร้างตัวจนเป็นปึกแผ่น และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการอดทนต่อความยากลำบากทางการศึกษา หรืออดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน ประเทศชาติของเราอยู่มาได้จนถึงทุกวันนี้

พระพุทธศาสนา มีอิทธิพลอย่างมากในการหล่อหลอม และขัดเกลาบุคลิกลักษณะหรือนิสัย จิตใจของคนไทย ให้มีลักษณะเฉพาะ

หน้าหลัก

สารบัญ

3

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน และการจัดระเบียบสังคม

หน้าหลัก

สารบัญ

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การปรับปรุง
และเปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีความ
เจริญก้าวหน้า เป็นชุมชนที่ดี มีความเป็น
ระเบียบเรียบร้อย มีความสงบสุข ร่มเย็น
ปฏิบัติตามหน้าที่และสถานภาพ

หน้าหลัก

สารบัญ

พระพุทธศาสนาได้เข้ามามีบทบาททางสังคม ในแง่ของการเป็นที่พึ่งทางใจแก่คน
ในชุมชน และการนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ดังต่อไปนี้

1

นาถกรณธรรม 10

=

คุณธรรมที่ทำให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
ซึ่งเป็นพื้นฐานความแข็งแรงของชุมชน

2

อปริหานิยธรรม 7

=

ข้อปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่ชุมชน
ด้วยการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ความสามัคคี
ยอมรับนับถือ และการให้ความคุ้มครอง

หน้าหลัก

สารบัญ

นาถกรณธรรม 10 เป็นคุณธรรมที่ทำให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เพราะเมื่อคนในชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนก็จะเกิดความเข้มแข็งขึ้น

1

ศีล

=

เป็นผู้มีความประพฤติดีงามโดยสุจริต

2

พาหุสัจจะ

=

รู้จักศึกษาและฟังให้มาก

3

กัลยาณมิตตตา

=

รู้จักเลือกคบคนที่ดีเป็นมิตร

4

โสวจัสสตา

=

เป็นผู้ว่านอนสอนง่าย

5

กิงกรณียะสุ ทักขตา

=

รู้จักชวนช่วยกิจกรรมของส่วนรวม

หน้าหลัก

สารบัญ

6

ธัมมกามตา

=

เป็นผู้รักษารธรรม ใฝ่ในความจริง รู้จักพูดและรับฟัง

7

วิริยะ

=

มีความขยันหมั่นเพียร

8

สันตภูฐาน

=

มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมี

9

สติ

=

มีสติที่กำหนดจดจำ ระลึกในสิ่งที่ตนเองได้
กระทำอยู่เสมอ

10

ปัญญา

=

มีปัญญาหยั่งรู้เหตุผล รู้ดีและรู้ชั่ว มีวิจารณญาณ

หน้าหลัก

สารบัญ

หมั่นประชุม
เนืองนิตย์

ให้ความรักหาคู่ครอง
และป้องกันพระสงฆ์ผู้ทรงศีล
ให้อยู่ในถิ่นนั้นอย่างมีความสุข

เข้าประชุม เลิกประชุม และช่วยกัน
ทำกิจที่ควรทำอย่างพร้อมเพรียงกัน

เคารพบูชาสถาน
และบูชาวัตถุ

อธิทธานิธิธรรม 7
เป็นข้อปฏิบัติ
ที่นำความสุขความเจริญ
มาสู่ชุมชน 7 ประการ

ไม่บัญญัติสิ่งขัดต่อหลักการ
แต่ปฏิบัติตามหลักการที่ได้บัญญัติ
ไว้แล้ว

ไม่ข่มเหงรังแก
หรือล่วงเกินผู้หญิง

เคารพนับถือและรับฟัง
ความคิดเห็นของผู้ใหญ่

หน้าหลัก

สารบัญ

พระพุทธศาสนากับการจัดระเบียบสังคม

เบญจศีล

คู่กัน

เบญจธรรม

งดเว้นจากการฆ่าสัตว์

งดเว้นจากการลักขโมย

งดเว้นจากการประพฤติดีกในกาม

งดเว้นจากการพูดเท็จ

งดเว้นจากการดื่มสุรา
และยาเสพติด

มีความเมตตากรุณา

ประกอบอาชีพสุจริต

มีความสำรวมในกาม
ยินดีในคู่ครองของตน

มีสัจจะ พูดสิ่งที่
เป็น
ประโยชน์

มีสติสัมปชัญญะ

สมาชิกในสังคมสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้แล้ว

สมาชิกในสังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

หน้าหลัก

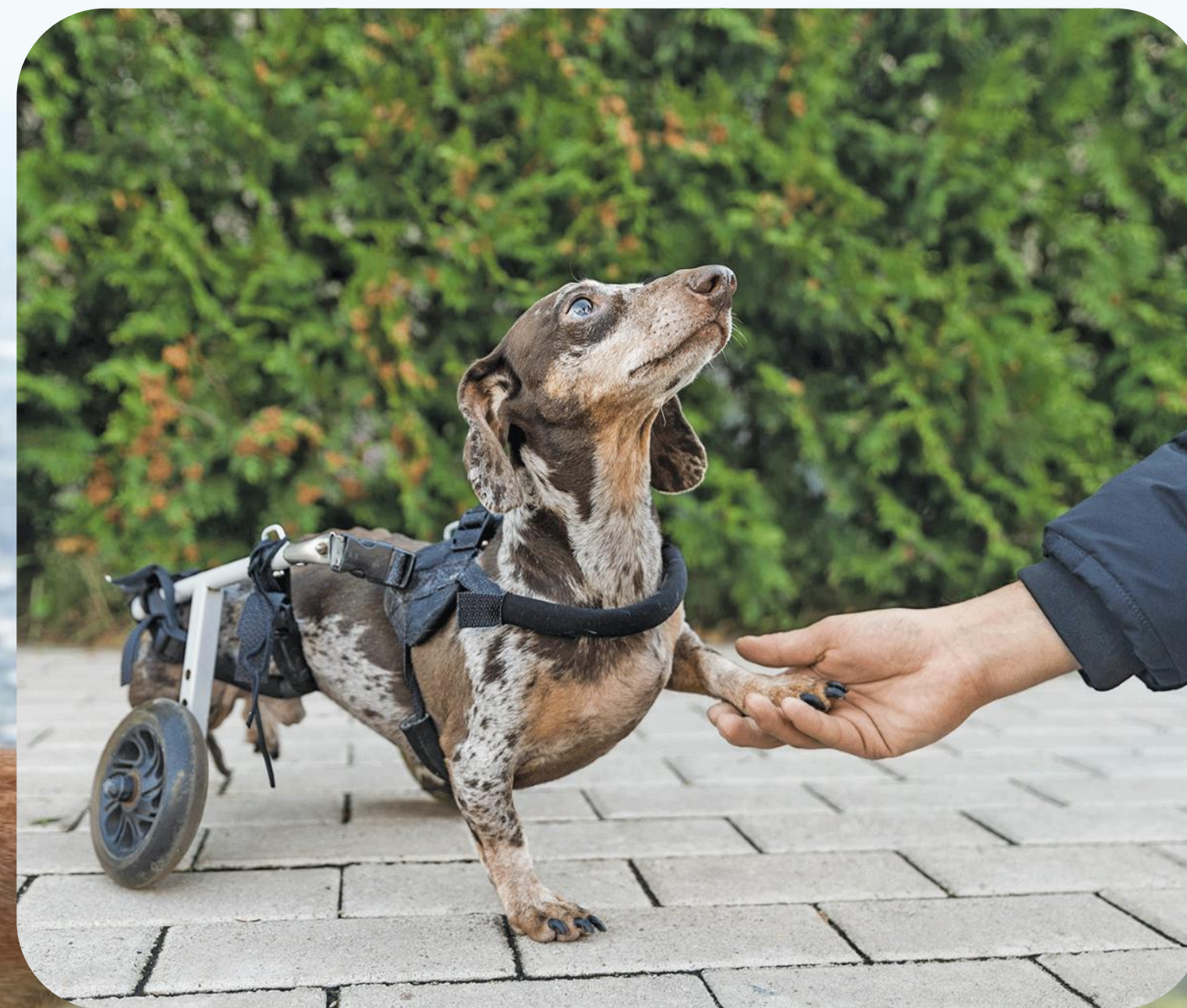
สารบัญ

เพิ่มเติม

การประกอบอาชีพสุจริต ไม่คดโกงผู้อื่น จะทำให้สังคมสงบสุข

การช่วยเหลือสัตว์เป็นการแสดงความมีเมตตา กรุณาต่อสัตว์

หน้าหลัก

สารบัญ

แบบทดสอบ

.....

ความรู้ความเข้าใจ

หน้าหลัก

สารบัญ

1. หลักธรรมใดในสาราณียธรรมช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและนำไปใช้ได้ดี
ในการสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศ

ก. เมตตากรรม

ข. สมนัตตตา

คำอธิบาย

ค. ทาน

ง. ศีล

จ. วิริยะ

หน้าหลัก

สารบัญ

2. ข้อใดเป็นการนำหลักสังคหวัตถุ 6 ไปใช้เพื่อส่งเสริมสัมพันธไมตรีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ก. การเผยแพร่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

ข. การให้ทุนสนับสนุนการศึกษาแก่พระสงฆ์จากประเทศเพื่อนบ้าน

ค. การร่วมกันจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น วิสาขบูชาโลก

ง. การจัดเทศกาลวัฒนธรรมร่วมกัน

จ. ถูกทุกข้อ

คำอธิบาย

หน้าหลัก

สารบัญ

3. ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งในที่ทำงานการนำหลักธรรมอปริหานิยธรรมควรนำมาใช้เพื่อแก้ไขสถานการณ์ใด

ก. การพยายามหาทางออกที่ดีร่วมกัน

คำอธิบาย

ข. การพูดจาด้วยความสุภาพ

ค. การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ง. การทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจในมุมมองของผู้อื่น

จ. การยอมรับและเรียนรู้จากความผิดพลาด

หน้าหลัก

สารบัญ

4. จิตรกรรมฝาผนังในวัดสามารถใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้อย่างไร

ก. การแสดงภาพพระพุทธเจ้าในลักษณะที่สวยงาม

ข. การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของพระสงฆ์

ค. การใช้สีและรูปภาพเพื่อดึงดูดผู้ชม

ง. การแสดงให้เห็นเหตุการณ์สำคัญในพระพุทธศาสนา

คำอธิบาย

จ. การให้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์

หน้าหลัก

สารบัญ

5. การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างอะไรในสังคม

ก. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ

ข. การแบ่งแยกและความไม่เป็นธรรม

ค. ความยุติธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

คำอธิบาย

ง. ความเสียหายจากความไม่เข้าใจ

จ. การละเลยต่อความยากจน

